

Pomanjkanje delovne sile v gradbeništvu

Gradbeništvu v Sloveniji predstavlja četrto največjo zaposlitveno panogo, z več kot 76.000 zaposlenimi. V panogi so prisotne težave, kot so pomanjkanje usposobljenih delavcev, kar vodi v večjo vključitev tujih delavcev, predvsem iz jugovzhodne Evrope. To pa spremljajo jezikovne ovire in težave pri usklajevanju potrebščin z izobraževalnim sistemom. Slovenija se osredotoča na izboljšanje mobilnosti delovne sile in izobraževanje domačih kadrov, prav tako pa uvaja tehnologije, kot so robotizacija in digitalizacija, za povečanje produktivnosti in zmanjšanje odvisnosti od številčnega kadra.

Poslovne tendence v gradbeništvu

Gradbeništvu v Sloveniji predstavlja četrto največjo zaposlitveno panogo. Konec preteklega leta je bilo v Poslovnem registru Slovenije v tej dejavnosti registriranih nekaj več kot 25.200 podjetij, kar je približno 1.100 več kot leto poprej. Po podatkih Statističnega urada Slovenije je okoli 90 odstotkov podjetij mikropodjetij z največ devetimi zaposlenimi, medtem ko je bilo več kot 50 zaposlenih v približno 150 podjetjih, od katerih jih je deset imelo več kot 250 zaposlenih. V novembru lanskega leta je v gradbeništvu delalo 8,1 odstotka vseh delovno aktivnih prebivalcev, kar pomeni skupno 76.157 ljudi. [1]

Kazalnik zaupanja je ekonomski indikator, ki meri razpoložanje podjetij glede trenutnih razmer in pričakovanj za prihodnost. Temelji na anketah podjetij, ki ocenjujejo stanje naročil, zaposlovanja in cen. Visok kazalnik pomeni optimizem in rast dejavnosti, medtem ko nizek kaže na težave, kot so zmanjšano povpraševanje ali povečani stroški. V gradbeništvu tako pomaga oceniti stanje panoge in prihodnje trende. [3]

Podatki Statističnega urada o poslovnih tendencah v gradbeništvu, pridobljeni na podlagi vprašalnika za podjetja z najmanj desetimi zaposlenimi, kažejo na padec zaupanja v sektorju. Povprečna vrednost kazalnika zaupanja je lani znašala 14 odstotnih točk, kar je osem točk manj kot leto prej. Čeprav je v januarju prišlo do dodatnega padca v primerjavi z decembrom, ostaja kazalnik še vedno višji od dolgoletnega povprečja. Do zmanjšanja zaupanja je prišlo predvsem zaradi poslabšanja kazalnika »pričakovano zaposlovanje«, ki je januarja v primerjavi z decembrom upadel za

osem odstotnih točk, v primerjavi z januarjem lani pa za šest točk. Kot ključne omejitve gradbene dejavnosti je 44 odstotkov podjetij navedlo pomanjkanje usposobljenih delavcev, več kot tretjina pa je izpostavila tudi visoke stroške dela in materialov. [1]

Zaposlitvena struktura v gradbeništvu

Zavod RS za zaposlovanje je na podlagi ankete med delodajalci za letošnje leto napovedal pomanjkanje kadra pri 109 poklicih, od katerih jih je približno petina povezanih z gradbeništvom. Med temi poklici so betonerji, zidarji, izolaterji, delavci za nizke in visoke gradnje, gradbeni nadzorniki, zaključni gradbinci, gradbeni inženirji, izvajalci suhomontaže, krovci, tesarji, monterji različnih vrst ter upravljavci žerjavov, dvigal in strojev za zemeljska dela. Gradbeništvu že dolgo časa zaznamuje praksa sezonskega zaposlovanja, kjer so delavce v zimskih mesecih odpuščali, spomladi pa ponovno zaposlovali. Zadnje čase pa so opazne spremembe zaradi povečanega povpraševanja po delavcih. Zavod za zaposlovanje se osredotoča na hitro vključitev brezposelnih v karierno svetovanje in povezovanje z delodajalci. Konec januarja je bilo v evidenci brezposelnih 5300 oseb iz gradbeništvu. [2]

V slovenskem gradbeništvu je že skoraj polovica zaposlenih tujcev. Med približno 37.600 tujimi delavci jih je 1900 iz držav EU, preostali so iz drugih držav. Število tujcev v gradbeništvu se povečuje, predvsem v zadnjih dveh letih. Zaposlenih Slovencev se je v tem času povečalo za 1600, medtem ko se je število tujcev povečalo za 9600. Tujci v gradbeništvu

najpogosteje prihajajo s srednješolsko izobrazbo, v zadnjih desetih letih pa se je povečal delež tujcev z višjo ali visoko izobrazbo. Kljub temu pa v praksi prihaja do težav, predvsem zaradi jezikovnih ovir, saj mnogi delavci ne razumejo slovenščine ali angleščine. Povprečna starost zaposlenega državljana Slovenije v gradbeništvu je bila v letu 2023 44 let. V istem letu je bila povprečna starost tujca v tej panogi 39 let. [2]

Na slovenskih gradbiščih prevladujejo delavci iz različnih držav, med njimi so najštevilčnejši Albanci, Srbi, Hrvati, Makedonci in Bolgari, v prihodnosti pa se pričakuje tudi prisotnost Filipincev. Na gradbiščih pogosto naletimo na agencijske delavce, ki so včasih slabo usposobljeni. Komunikacija med delavci se pogosto izvede v jeziku, ki je skupen večini, običajno albanskem ali srbohrvaškem, vendar pa včasih ni mogoče najti ustreznega skupnega jezika, kar oteži sporazumevanje. Zlasti kadar so prisotni delavci iz bolj oddaljenih okolij, postane komunikacija vse bolj zahtevna. Na nekaterih delovnih mestih, kot so delovodje, celo zahtevajo znanje albanskega jezika. Nekateri delodajalci se soočajo z izzivi, ko skupine delavcev zaradi pomanjkanja znanja takoj po prihodu na gradbišče niso sposobni opravljati dela. [6]

Pomanjkanje delovne sile

V Sloveniji je pomanjkanje delovne sile v gradbeništvu že dolgo pomemben izziv, kar je povzročilo potrebo po več različnih strategijah za reševanje te težave. Ena od ključnih rešitev je privabljanje delavcev iz tujine, predvsem iz

držav, kot so Bosna in Hercegovina, Albanija, Makedonija in druge države jugovzhodne Evrope. Tujci so v gradbeništvu vedno bolj prisotni, zlasti v nižje kvalificiranih poklicih. Poleg tega Slovenija spodbuja mobilnost delovne sile znotraj EU, čeprav je tudi pri tem prisoten manjši interes za vključevanje delavcev v gradbeništvu. [5]

Drugi pomemben ukrep je povečanje usposabljanja in izobraževanja domače delovne sile. Slovenija si prizadeva, da bi več mladih izbralo poklice v gradbeništvu, zlasti za srednje in višje tehnične pozicije, kar bi zmanjšalo odvisnost od tujega kadra. Hkrati pa se povečuje tudi poudarek na izobraževanju za nove tehnologije, kot so robotizacija in digitalizacija, ki omogočajo večjo produktivnost in zmanjšajo potrebo po številnem kadru na gradbiščih. Tehnološke inovacije predstavljajo tudi pomembno rešitev za zmanjšanje pomanjkanja delovne sile. Uvedba avtomatizacije, kot je robotska teleskopska roka za betoniranje ali uporaba napredne programske opreme za upravljanje gradbenih procesov, omogoča večjo natančnost in zmanjšanje potrebe po fizičnem delu, predvsem na velikih gradbiščih. Vendar pa Slovenija zaostaja za Azijo v uvajanju teh naprednih rešitev. [4]

Kljub temu, da tehnologija ponuja obetavne rešitve, bo za trajno zmanjšanje primanjkljaja delovne sile v gradbeništvu potrebno tudi boljše usklajevanje med potrebami podjetij in izobraževalnim sistemom, da bi zagotovili zadostno število usposobljenih kadrov za prihodnost. [5]

VIRI:

- [1] Bizovičar M (2024) *Kadri med največjimi izzivi v gradbeništvu*. DELO. Pridobljeno 16. decembra 2024 s <https://www.delo.si/delov-poslovni-center/gradbenistvo/kadri-med-najvecjimi-izzivi-v-gradbenistvu>
- [2] Bizovičar M (2024) *Že skoraj polovica zaposlenih v gradbeništvu je tujih državljanov*. DELO. Pridobljeno 16. decembra 2024 s <https://www.delo.si/delov-poslovni-center/gradbenistvo/ze-skoraj-polovica-zaposlenih-v-gradbenistvu-je-tujih-drzavljanov>
- [3] Čertanec B, Ješe Malovrh K (2024) *Več zaupanja le v storitvenih dejavnostih*. Pridobljeno 16. decembra 2024 s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11625>
- [4] Ficko G (2023) *Izzivi zaposlovanja v gradbeništvu in vloga tehnologije*. [Gospodarska zbornica Slovenije](#).
- [5] Gregorič T (2023) *Kadri v gradbeništvu: Pomanjkanje in rešitve*. Delo.
- [6] Zgornik Ž (2024) *Slovensko gradbeništvu: "Vsi odhajajo. Vseh primanjkuje"*. Pridobljeno 16. decembra 2024 s <https://n1info.si/poglabljeno/slovensko-gradbenistvo-vsi-odhajajo-vseh-primanjkuje/>